

BODOR ÁDÁM

Behavazott lábnyomok

Novellák

1968–2019

Itthon

A KIVÉGZÉS

– Nem – mondta a Katona. – Anélkül.

Az Őrmester egy pillanatig csodálkozva nézett rá, pimasz csodálkozással, és újra a szemére akarta helyezni a fekete kendőt. A Katona, amennyire tudta, elcsavarta a nyakát.

– Nem – ellenkezett csendesen –, látni akarom.

– Mi a fenét akar látni? Majd később.

A Katonának elég nehezére esett a mozgás, csak a nyaka forgott szabadon. Az Őrmester lassan, szinte saját magán csodálkozva, leengedte a kezét.

A Százados távolabb, a szürkére vakolt fal mellett állt, háttal feléjük, egy közlegény takarította a csizmáját.

Az Őrmester odakiáltott neki:

– Nem engedi, hogy bekössem a szemét.

A Százados nem fordult meg, csak felemelte egy kicsit a fejét, így válaszolt a fal felé kiabálva:

– Hogyhogy nem *engedi*?

– Azt mondja, látni akarja.

– Maga mit tárgyal vele? Szabadságon van?

Az Őrmester ismét a Katona szemére helyezte a kendőt, és amikor elmozdult, öklével az arcába ütött.

– Nem hallottad? – mondta oktatóan. – Nem vagyok szabadságon.

A Katona egy kicsit elszédült.

– Arról volt szó – kezdte, és miután kinyitotta a szemét, odaköpi a kövekre –, arról volt szó, hogy föbe lőnek, de arról nem, hogy előtte megvernek. Óriási különbség.

A Százados közelebb jött.

– Mi a panasza? – kérdezte, ahogy odaért.

– Látni akarom, hogyan lőnek belém – mondta a Katona. – Ennyi.

– Még vannak ötletei. Azt nem akarja látni, hogyan temetik el? Mi lesz velünk – fordult az Örmester felé –, ezek egyre kíváncsibbak lesznek.

– Én sem szeretem, amikor be van kötve a szemem – mondta az Örmester tréfálkozva. – De az persze más.

– Mikor volt magának utoljára bekötve a szeme, Örmester?

– Nem tudom. Rég. Amikor egyszer játszottunk.

– S nem szerette?

– Rossz előérzetet kelt – mondta az Örmester.

– Jogom van ehhez – mondta a Katona. – Méltóságomhoz tartozik, hogy addig lássak, amíg a látásom tart. Hogy lássam, mi történik velem.

– Szabályellenes – mondta a Százados, és széttárta a karját. – Háború van. – Aztán lassú, kényelmetlen léptekkel visszaindult a fal felé, ahol azelőtt állt.

– Masnira kéred? – szólt az Örmester, s a Katona fejét a hajánál fogva, de nem túl durván közelebb húzta. – Most ne mozogj!

– Te! – mondta a Katona. – Te, menj a fenébe.

– Tegeződünk! – kiáltotta az Örmester a Százados után.

– Volt még ilyen? – Aztán visszafordult. – Ne piszkoskodj, te alvilág – mondta kedélyesen.

A Százados visszafordult.

– Én is azt mondom magának, ne kellemetlenkedjék.

– Golyóról volt szó, minden egyéb nélkül – mondta a Katona.

– Megkapja – mondta az Örmester.
– De látni akarom. Vegye úgy, hogy ez az utolsó kívánságom.

A Százados megállt.

– Hány óra? – kérdezte.

– Negyed hat – mondta az Örmester.

A másik megvonta a vállát.

– Hagyja békén. Hagyja, ha így akarja.

Mindössze pár lépés volt még. A Katona látta a körben álló katonákat, talpán érezte a kövek hajnali hidegségét. Nem gondolt semmire.

– Hány éves vagy? – kérdezte az Örmester, amikor megálltak.

– Neked megmondom – felelte. – Huszonhat.

– Jegyezd meg jól – mondta az Örmester, keserű pátosszal a hangjában.

A Katona könnyen, derűsen rámosolygott, mint a szelídek a Bibliából.

– Leülhetek? – kérdezte.

– Leülhet? – üvöltötte az Örmester a Százados felé, aki a katonákkal beszélgetett.

A tiszt odafordult, s egy pillanatig várt, hogy jobban megértse, amit kérdeztek.

– Üljön le – kiáltotta vissza vidám engedékenységgel.

– Engedjünk meg neki mindent. Majd felállítják egy kis időre – tette hozzá.

– Fáradt vagy, fiam? – kérdezte az Örmester, amikor a Katona törökülésbe leereszkedett a kövekre.

– Hogy én most mit csinálok, azt kérdezed?

– Ó, nem akartalak megbántani – mondta az Örmester.

– Csak arra gondoltam, furcsa lehet neked most fáradtnak

lenni, meg hogy miért is. Még vagy hét perc van, abból ötöt egész nyugodtan ülhetsz.

Sima, fekete víz csillogott a kövek között, úgy adta vissza a derengés színét, mint a tükör. Keleten, a Fal irányában hamar világosodott, mint a színfalakon, s a távozó éjszaka szürkeségéből előtűntek a felhők. De a Katonát nem ez érdekelte. A köveken, az ártatlan harmatba dermedve ült egy pók, azt nézte. Vékony nyári nadrágja egy pillanat alatt átnedvesedett, s bár értelmetlen sietségén maga is elcsodálkozott, hirtelen felállt, csak a pillantását felejtette ott, kicsit előrehajtott fejével, érdeklődően.

– Mi az? – kérdezte az Örmester.

– Egy pók – mondta a Katona.

– A pók korai ébredése – mondta szórakozottan az Örmester. – Még tanulhatsz valamit.

– Befoghatnád a szádat, ez rólad a véleményem – mondta a Katona csendesen, csalódottan.

– Kezdem unni ezt a kegyességet – mondta az Örmester.

– Ha már minden annyira érdekel, még annyit, hogy amikor valami kattánást hallasz, akkor csak a závárokat húzzák fel. Akkor még számolhatsz háromig, vagy ha sietsz, ötig. Azt mondják, ilyenkor mindenki számol.

– A pokolba! – kiáltotta a Katona maga elé, a köveknek.

– Örmester! – kiáltotta a Százados. – Hagyja az utolsó perceit nyugodtan. Bírja ki már maga is azt a pár percet.

Hátulról közelebb jöttek a katonák, és a Katonát a fal felé kísérték. Egy darab fal volt, nem pedig valaminek a fala, egészen szürke és üres. A Katona úgy állt oda, hogy teste majdnem hozzáért, arccal a felsorakozó katonák felé. A Százados a katonák mögé állt, s az előrenyújtott csövek irányában látta az embert, akit ilyen furcsán, nyíltan,

saját szeme láttára le kellett ölni. Elővette a kivégzési parancsot, és felolvasta.

A Katona előrenézett – az alacsony fal mögött világos volt az ég –, nem lehetett látni, hová. Hallotta a kattanást. Láttá a Századost is. Fölemelte a kezét vállmagasságig, mert így képzelte el, és látni akarta, tudja-e. Ebben a csendben úgy tűnt, a kövek között halk csurranással, magukban a felhők képével, megmozdultak a vizek. Fehéren világított az ég, majdnem tejfehéren, s egyszerre jéghidegen, majdnem hangtalanul becsorgott a fülein, és nem tudta, meddig tartott.

– Ámen – mondta az Örmester.

A Százados a földön ült.

– Ez magának való volt – kezdett egy mondatba, de amint észrevette, az Örmester nem figyel rá, már nem is folytatta.

BEHAVAZOTT LÁBNYOMOK

Délfelé nagy, barnás, lencse alakú felhők tűntek fel a Puzdra körül. Nagy komoran úsztak el mellette, volt, amelyik súrolta. Ilyenkor egy-egy komolyabb gomolyag leszakadt, foszlányaival megkapaszkodott az ülő farkas alakú szikla tájékán, és áttetsző gyökereket eregetett a jeges hasadékok közé. Ott sündörögtek, amíg pár óra alatt teljesen betakarták. Úgy látszott, odafönn újra beáll a havazás.

Nem volt ebben semmi szokatlan. Szokatlan esetleg a felhők szeszélye, amikor erre az egy hegyre esett a választásuk, s a többi orom között fölényesen tovasiklottak. Máskor az ereszkedő felhő találomra körülölel egész vonulatokat, megtapad a meredélyeken, kitölti a völgy zugait; belevonja az égbe, amit elborít.

Most valamivel alázatosabban érkezett, egyszerűen ráidomult a hegyre, így kiérződött alóla annak alakja. Kisé várákozóvá tette az embert, mint egy lepel alatti szobor.

Itt lenn, a Repedő-völgy kerítései tövében liszteszsáknyi darabokban aszalódott a múlt heti hó, valamivel fonnebb a kecskeganás föld sötétlett liszteszsáknyi darabokban a hó között.

A kőfejtés omladécai után a hó hirtelen fehéren öszszecsapott.

Szinte egyenletes távolságra egymástól mélyedések sorakoztak, akkorák voltak, mint egy-egy kincstári csajka. Félig behavazott lábnyomok voltak, alattuk a meder öblös edényeiben fojtott hangon csobogott a patak. Alagúttá

fagyott a patak fölött a hó, boltja elég jól bírta az ember súlyát, amíg egy helyen aztán ijesztően döngött egyet, itt a léptek habozó topogás után meredeken bemenekültek az irtás csutakai közé. Valaki itt járt, és megijedt.

Késő délután volt, egyenletesen sötétedett, amíg az ülő farkas alakú szikla mögött elmozdult egy felhő, szürke csóvája bekanyarodott a völgybe, helyén valamivel üresebb maradt az ég, és sárgás fényt vetett a lábnyomok peremére. Nemsokára, ahogy a hónap ez a sárgás hamva elillan a domborulatokról, egy következő, kitartóbb felhő érkezésével egyszerre beesteledik.

A gerinc felől csöndes mordulással eloldódott a szél, hirtelen lila lett a völgy, mintha lila szél septe volna az oldalakat. A völgy torka felől oldalvást, fehérén kúszott föl-fel a köd, amint magasabbra ért, szellőkésekben sodródó varjakkal találkozott, s ugyanazok a szellőkések ráterítették az erdőre. Mint egy elég nagy fátyol, ami beleakadt a föld tüskés szőrébe. Ahogy a szél kihagyott, egy pillanatig lebbenetlen maradt, aztán lassú hullámmással besüppedt a gallyak közé, odahavazott a fenyők tövére.

Egy másik felhő a gyanútlan Lóhavas felé tartott, a katlan fölött majdnem megállt, hasánál enyhén behorpadt, majd lepényhalszerű mozdulatokkal kiterjeszkedett, és ráborult a három tó fennsíkjára.

Néha egy ilyen lencse alakú felhő váratlanul rátelepül egy hegyre, pár napig hull belőle csendesen a hó, közben körülötte a környéken kitavaszkodik. Mégis valahogy látszik, hogy odafönn történik valami. A felhők rojtos széle mentén a magasba merészkedő varjak a szeszélyes áramlatban minden igyekezetük ellenére hátrafelé repülnek.

A SZESZGYÁR TŰZFALA

Egy kevésbé sikerült képeslap, amely a várost madártávlatból mutatja, s így a látványba valamennyit a házsorok fölött húzódó omladékos dombok vonulatából is belevont, tökéletlenségénél fogva egyszersmind a település végletes arcait idézi. A téves megvilágítási idő miatt a kép fakó, egy gyér havú, dermesztő télre emlékeztet, amikor vékony szelek futkostak a falak alatt, s az egyre szürkülő havat sodorták kapualjakba, védettebb szegletekbe. Emlékeztet a kép egy tikkasztó nyárra is, amikor sószerű por szállta meg a háztetőket, a lombokat, s lepedékkel vont be a lelassult folyó színét. A kép tompaságába egy megcsillanó szélvédő metsz bele fehéren, vagy egy távoli éppen becsukódó ablak, a beeső napfényben.

A képeslap ezerkilencszázötvenkettő nyarán készült, pedig akkor mindennap kiadásán esett, délutánonként barna fényű zivatarok törtek a városra, s az üvegházi melegben a falak tövéből és a repedésekből gyorsan növekedők, kövér levelek hajoltak a járda fölé. Akkor még állt a régi szeszgyár, hatalmas, komor tűzfala értelmetlen szürke folt a kép közepén.

A tűzfal egy zárt kőfallal körülvett udvarra nézett, amelynek kovácsoltvas pántokkal erősített kapuja évek óta zárva volt, de repedésein át látszott, ahogy a mindent elborító növényzet alatt szunnyad az elhagyott ipar. Az udvart valamikor jókora négyszögletes kőlapokkal burkolták, alakjukat most már csak sejteni lehetett a közöt-

tük megtelepedett gyom zöld vonalaiból. A fal mentén tömött málnabokrok sorai emelkedtek, és körbenőttek, már majdnem elborítottak egy kis villamoskocsit. Egészen kicsi villamoskocsi állt ott, a legelsőik közül való, ami a városban közlekedett. Valamikor sárga lehetett, de oldalát most tompa barnára mosta a rozsdá lecsorgó leve. Közelről még az is látszott, síneken áll, de ezek a sínek már nem vezettek az udvarról sehova.

Erre az udvarra, amelynek a fal menti része az idők során buja kertté vadult, az elhagyott szeszgyár egy földszinti ablakán át lehetett bejutni. Princz Tóni és barátnője, Zsuzsanna-Annamária egy délutáni zivatar után málnát szemelgetett, nemigen néztek egymásra, nem néztek a lábuk alá sem, ügyetlen lépteik alatt megreccsent egy-egy csiga. Aztán Princz Tóni megszólalt:

A málna jót tesz a csontoknak, suttogta.

Ezt honnan veszed?, suttogta Zsuzsanna-Annamária.

Egy Harkály nevű barátom mondta, suttogta Princz Tóni.

Harkály! Az meg miféle név?, suttogta Zsuzsanna-Annamária.

Madárnév, suttogta Princz Tóni.

Ekkor érkeztek a villamoshoz. Először jártak a szeszgyár udvarán, a szeszgyár buja kis kertjében, és életükben először láttak villamost.

Itt egyszer meghúzhatjuk magunkat, suttogta Princz Tóni.

Most még nem lehet?, suttogta Zsuzsanna-Annamária.

Nem, suttogta Princz Tóni.

Nem akarsz?

Nem, most még nem. Nem úgy gondoltam.

Egy délután szárnyas hangyák jelentek meg a lapos, meleg kő fölött, ahol kiöntve várt a szemelésre való áfonya. Ott keringtek minden átmelegedett kődarab fölött, nem lehetett őket elhajtani. A bács azt mondta, esőt hoznak.

Jó nap volt, reggeltől ingujjban járhattunk, bőrünkön éreztük a tűlevelekből kioldódott fenyőillatot, csak a sziklák töve maradt hús. Aztán sietve összeszedtük a kiöntött áfonyát, az elnyomódott maradék között még láttuk a hangyákat, szárnyukkal a kőhöz ragadva, ahogy az első súlyos cseppek csapták oda őket. Csak egy fél veder áfonyánk gyűlt, de maradhattunk még egy pár napig.

Este a juhok ázottan érkeztek. Egyre csak esett, de a pásztorok nem siettek. Mikor készen lettek a fejéssel, még egy darabig ott álldogáltak az eszténa előtt, barna nyakukon csorgott le a víz.

Velük volt Ioana is, sajtért jött fel a völgyből, nézték az esőt. Az asszony nehezen szánta rá magát az útra, de már elég késő volt. Adtak neki egy lovat, hogy azzal vigye le a sajtot. A ló a köves úton nem akart elindulni. Az asszony a faránál fogva taszította, azt mondta, nem jó ló. A bács azt mondta neki, menjen inkább előre. Aztán megindult a ló is, a fenyők között ment, ahol puhább a föld. Hamar eltűntek, aznap korábban sötétedett.

A füst odaragadt a tűzhöz, aztán lassan levált, lopakodva a lábak között terjengett, fölkészott, beleakaszzkodott a gerendákba, és a zsindely repedései közt feszült, mint

a pókháló. A pásztorokkal vacsoráztunk most is. Legvégén a kutyák kaptak enni. Nagy, fehér, kiismerhetetlen állatok voltak, nehéz volt megszokni ennyi kutyát. Az egyik, egy Balan nevű, nem szeretett minket. Miután evett, kiment a sötétbe, és reggelig ugatott valahol.

A juhokat rendes időben kihajtották, fejszre visszatértek. A lósóska levelein egész nap pergett az eső. Csak ácsorogtunk a rozszant fedél alatt. Odaadtam az egyik pásztor-nak a köpenyemet. Kiment vele egy kicsit, aztán visszajött, és levetette.

Esett, nem tudtuk, hányad napja esik. Hívtam Göböt, menjünk áfonyát szedni, de nem akart. A köd órák óta om-lott a völgy szája felől.

A pásztorok nyugodtak és csendesek voltak. Nem siet-tek, este végignézték, amíg esznek a kutyák, barna nyaku-kon folyton csorgott a víz.

Göb éjszaka egyszer felült. Én is odahajoltam. Megfog-ta a kezemet, és oda tette, ahol azelőtt feküdt. A pokróc is vizes volt. Aztán ülve aludt reggelig.

Esett, de megszedtünk még egy fél veder áfonyát. Göbnek elege volt. Nem sikerült ez a dolog, mondta, de nem bánja.

Késő délután a ködből két alak sötétlett elő. Közöttük botladozott egy harmadik: Vasilică, az alsó esztenából va-ló fiúcska. Véres volt valamitől. Látszott, ha elengedik, el-terül a földön. De nem engedték el, nem is álltak meg vele, mentek tovább a köves ösvényen lefelé, s míg válaszolga-tak, nem fordultak hátra. Egy sziklától lett ilyen véres Vasi-lică. Az esővíz kimoshatta valahonnan magasról, és legurult oda, ahol Vasilică állott. Köd volt. A kutyák utánuk ugattak. Göb azt mondta, bizonyos helyeken véres a fű. Kimentem, hogy lássam én is, de addigra elmosta az eső.

Vizesen ébredtünk, a tetőn is csorgott befelé. Göb elindult valamerre. A karám szélétől visszatért, levette a köpenyét, és úgy ment ki az esőbe. Kicsivel feljebb megállt, ott maradt és ázott. Mellette haladtak el a pásztorok, akik az alsó esztenától igyekeztek valamerre. Göb később azt mondta, valami kőért mennek.

Délután ismét föltűntek az alsó esztenától való pásztorok, egy nagy követ görgettek maguk előtt. Begördítették a kerítésen belülre, a kaliba elé. Elég nehéz lehetett idáig hozni, combjukig ért. Abból a nagy sziklából való volt, aminek a pereme kihajol a gerincről a völgy fölé. Egyik oldala zöldesfekete volt, a friss törés mentén fehéres érezet futotta végig, csillogott a víztől.

Vasilică meghalt az éjjel, mondták a pásztorok. Az apja kéri a követ. Ott hagyták a kerítésen belül, továbbmentek, hogy másnap utánajönnék.

Göbvel kimentünk, megjártuk a felső katlant. Fölfelé menet azt mondta, beleszagolt az áfonyásvederbe, és azt hiszi, kezd erjedni, de aztán megvonta a vállát. A havasi láp vize rezgett a pergő esőben, rezgett benne a gerinc vonala. Göb megállt, füttyülni kezdett valami meleget a tengerpartról, de csak a legelejét, s lassan elnyújtva mindig újrakezdte. Olyan volt, mint egy szünetjelzés valahonnan, ahol soha adás. Kértem, hagyja abba. Göb felém fordult, füttyült tovább. Arcán csorgott a víz, a homlokán is, a szemeiből is, mintha bögött volna, csupa lucsok volt, de mosolygott. Göb füttyült, én is füttyültem, az eső pergett a láp tenyérnyi tócsáiban, pergett a köpenyünkön, ázott a fűz, úgy szólt, mint egy „sz” betű. Aztán a völgy felől minden hangot elborított a köd. Könnyű, nyugodt délután volt.

A kő most ott állt a bejárat előtt, néztük, mennyi színű tud lenni egy ilyen egyszerű szikladarab. Estefelé két pásztor ki akarta tenni, de a bács nem engedte. Azt mondta, ami a kerítésen belül van, arra való, hogy megőrizzek. A pásztorok nem szerették a követ. Később még többen mondták, bár hagyták volna ott azt a követ, ahol volt. Pedig tudni való volt, hogy eljönnek az alsó esztenától való pásztorok, és keresni fogják, mert kell a Vasilică apjának.

Göb megint beleszagolt az áfonyásvederbe, csak legyintett. Éjszaka megszólított, hogy nem tud semmiképpen hazagondolni. Ott tart, hogy el akarja képzelni magának az ágyterítőjét, de nem tudja. Az nem az ő ágyterítője, hanem csak egy ágyterítő. Még két napig maradtunk.

A kőért csak harmadnap jöttek el. Velük volt a Vasilică bátyja is, egy lovat vezetett. A követ három nagyon rövid gömbfára tették, odaláncolták, és a ló húzta. Lefelé a vizes rönkök jól csúsztak.

Este egyik pásztor azt mondta, ő másnap lemegy, körülnéz otthon. A bács azt mondta neki, nem megy sehova. Nem is ment. Reggel sütött a nap. A pásztorokon nem látszott, hogy örülnek, de az, amelyik este ment volna, most már nem akart. Fejés után kihajtották a juhokat, és velük ment a Balan nevű kutya is. A bács adott nekünk egy jókora darab sajtot az útra. Göb kicsit zavarban volt, de aztán betette az áfonyásveder mellé, a hátizsákba. Régóta ismerete azt a bácsot. Lemenet elhaladtunk az alsó eszténa mellett, a juhok fenn voltak az oldalban. Egy gyermek integetett nekünk, de nem ismertük. Visszaintegettünk neki. Ez jöhetett Vasilică helyett. A kerítés mellett, a lósóska között ült egy nagyon kicsi borjú, olyan színe volt, mint egy divatos szövetnek. Először láthatta a napot, egy hétig esett.

Útközben hallottuk, a Vasilică apja széttörte a követ az udvarán, most már azon fognak járni.

A völgy aljában megálltunk. Elővettük a sajtot, amit útravalóul kaptunk a bácstól.

– Mit szólnál hozzá – kérdezte Göb –, ha valami komoly nővel utazhatnánk hazáig?

– Jó volna – mondtam. Közben ettük a sajtot, csak be-
érett. – Azért – mondta Göb –, mert most egyáltalán nem
érezzük, milyen szaga van ennek az ázott, füstös ruhának.

Aztán továbbmentünk. Egy veder áfonyánk volt, el
akartuk adni, de Göb azt mondta, nem kell most már sen-
kinek, mert erjedt, inkább leöntjük majd otthon szesszel.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült a Szekszárdi Nyomda Kft.-ben, 2026-ban
Felelős vezető Vadász Katalin igazgató

Felelős szerkesztő Szegő János
Korrektor Balogh Emerencia
A borítót Bodor Anikó,
a kötetet Pintér József tervezte
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám 9462
Minion betűtípusból szedve
ISBN 978-963-14-4664-7